

GRUNDLAGET FOR ØKOLOGISK PRODUKTION

Som ny økolog er der meget ny viden at holde styr på. Vi har de økologiske regler og de økologiske principper, men hvad er egentlig sammenhængen? Økologireglerne er dem, du som økolog skal producere efter og overholde for at bevare din økologiske status. De økologiske principper, kan betragtes som værdifundamentet – et kompas – som sætter retning for den økologiske produktion. Det vil sige, at de økologiske principper betragtes som vores økologiske målsætninger, som nye ting og arbejdsgange holdes op i mod, så vi passer på både jord, dyr og mennesker. Som økologisk landmand dyrker man sin jord og passer sine dyr efter de økologiske regler samtidig med at man holder sig de økologiske principper for øje. Derfor finder du i materialet her gode råd og tips til bl.a. at få hold på næringsstoffer, et godt sædskifte, forebyggende indsats i marken mod ukrudt og sygdomme, hvordan man sikrer dyrevelfærden, men også hvordan vi som økologer har fokus på både klima og bæredygtighed.

ØKOLOGIENS PRINCIPPER

Økologisk jordbrugsproduktion verden over er funderet på nedenstående fire principper, som er formuleret af den internationale organisation for økologisk jordbrug IFOAM.

SUNDHEDSPRINCIPPET

Økologisk jordbrug bør opretholde og forbedre jordens, planternes, dyrenes, menneskenes og planetens sundhed som en udelelig enhed.

RETFÆRDIGHEDSPRINCIPPET

Økologisk jordbrug bør bygge på forhold, der sikrer retfærdighed med hensyn til det fælles miljø og livsmuligheder.

ØKOLOGIPRINCIPPET

Økologisk jordbrug bør bygge på levende økologiske systemer og kredsløb, samarbejde med dem, efterligne dem og hjælpe med at bevare dem.

FORSIGTIGHEDSPRINCIPPET

Økologisk jordbrug bør drives på en forsigtig og ansvarlig måde for at beskytte nuværende og fremtidige generationers sundhed og trivsel og tage vare på miljøet.

Kilde: IFOAM

EU'S ØKOLOGIFORORDNING

Økologisk produktion er et samlet system for landbrugsdrift og fødevarerproduktion, der kombinerer bedste praksis på miljø- og klimaområdet, en høj grad af biodiversitet, bevarelse af naturressourcer og anvendelse af høje dyrevelfærdsstandarder og høje produktionsstandarder i overensstemmelse med stadig flere forbrugeres efterspørgsel efter produkter, der produceres ved anvendelse af naturlige stoffer og processer. Økologisk produktion spiller således en dobbelt rolle i samfundet, hvor den på den ene side forsyner et specifikt marked, der imødekommer forbrugernes efterspørgsel efter økologiske produkter, og på den anden side leverer offentligt tilgængelige goder, der bidrager til beskyttelsen af miljøet og dyrs velfærd samt landdistriktsudvikling.

Kilde: EU-kommissionen

VELKOMMEN TIL ØKOLOGIEN

KOM GODT FRA START SOM NY ØKOLOG

Vi har her samlet nogle vigtige tips og erfaringer om forskellige produktionsformer i økologien. Vi håber, at materialet vil støtte dig i din nye produktion. Her finder du faktaark med nyttig viden om de forskellige produktionsformer og emner, der er vigtige for økologer. Det bedste råd, vi kan give dig, til at få succes som økolog, er dog at bruge den lokale økologirådgivning og de mange gode erfa-grupper, som findes overalt i landet. Her kommer en lille introduktion til økologien med gode tips til, hvor du kan finde mere viden.

HVAD ER ØKOLOGISK PRODUKTION

Økologisk produktion er mere end en konceptproduktion. Det er en driftsform med stadig fokus på bæredygtighed, miljøhensyn og god dyrevelfærd og derfor er økologisektoren i konstant udvikling. Politisk og fagligt arbejder vi på højtryk med at finde løsninger på de udfordringer sektoren står overfor for, sådan at vi også i fremtiden kan leve op til samfundets og forbrugernes forventninger til en bæredygtig økologisk produktion. Det handler fx om. 100 pct. økologisk fodring, brug af 100 pct. økologiske frø/udsæd, reduceret klimagasudledning, øget dyrevelfærd og systemudvikling generelt. Som producent er det vigtigt at have lyst til at tage disse faglige udfordringer op.

ØKOLOGIREGLER

Økologisk landbrug bliver kontrolleret efter de økologiske regler. Vi er i Danmark så privilegerede, at vi har en gratis økologikontrol, som drives af staten. Der kontrolleres efter EU's Økologiregler.

Inden for driftsgrenene kvæg og gris er vi i Danmark lidt foran og har formuleret nogle ekstra supplerende regler til økologisk produktion, som er skarpere end EU's økologiregler. Reglerne er beskrevet i det, vi kalder Brancheanbefalingerne.

En række mejerier og slagterier har tilsluttet sig anbefalingerne. Er du leverandør til én virksomhed, der har tilsluttet sig en brancheanbefaling, skal du følge de supplerende regler. Tal med din afsætningsvirksomhed om, hvilke anbefalinger, du skal efterleve.

På Landbrugsstyrelsens hjemmeside www.lbst.dk/ kan du finde "Vejledning

om økologisk jordbrugsproduktion". Den beskriver de regler, der gælder for økologisk produktion på jordbrugsbedrifter. Endvidere finder du her en række skemaer, der bruges til ansøgning/indberetning om økologikontrol.

Økologireglerne indeholder "positivlister" for input og teknologier. Hvis et fodermiddel eller gødningsstof ikke er med på positivlisten, er det ikke tilladt at bruge i økologien.

Forarbejdning, mærkning og handel med økologiske fødevarer administreres af Fødevarestyrelsen med hjemmel i Økologiforordningen og bekendtgørelsen om økologiske fødevarer og økologisk akvakultur m.v., som er grundlag for kontrollen i Danmark.

Brug økologi-rådgivningen

Har du brug for at få god og faglig sparring, så hiv fat i en af de lokale rådgivere. Du finder en liste over rådgivningsvirksomheder, der

tilbyder rådgivning til økologisk landbrug på Landbrugsinfo.dk.

Økologikonsulenterne har også overblik over alle de administrative ting, der følger med en økologisk autorisation, så de kan hjælpe med skemaer ansøgninger og indberetninger om økologi og tilskud.

Al erfaring viser, at det er utrolig værdifuldt at møde kollegaer, hvor fælles udfordringer og iagttagelser kan drøftes. Udover individuel rådgivning tilbyder økologi-rådgivere under DLBR også erfagrunder ligesom de arrangerer temadage og ekskursioner.

"Rådgivningen kan hjælpe dig med at løfte din indtjening"

Citat: Hans Erik Jørgensen, formand for Økologisektionen

ØKOLOGIKONTROL – HUSK AT FÅ UDFYLDT PAPIRERNE!

Der er papirarbejde, når man er økolog. Men det er også din garanti for, at vi bevarer troværdigheden om økologien.

Alle økologiske bedrifter får mindst ét årligt besøg fra Landbrugsstyrelsen, som kontrollerer, at økologireglerne er overholdt. Kontrollen er en garanti for, at produktionen overholder økologi-reglerne og at du som økolog kan dit håndværk.

Danske økologer er generelt gode til at efterleve reglerne. Langt størstedelen af de overtrædelser Landbrugsstyrelsens kontrollører finder hos de økologiske landmænd er af administrativ karakter. Det drejer sig især om manglende eller mangelfuld indberetning, manglende bilag og regnskab.

Økologikontrollen bliver for det meste anmeldt i forvejen. En lille del af de årlige kontrolbesøg og de supplerende kontroller (stikprøver/risikobaserede) er uanmeldte – så vær altid klar til kontrol.

Landbrugsstyrelsen kontrollerer også at landmænd, der producerer efter Brancheanbefalingerne for enten kvæg eller gris overholder anbefalingerne. Det sker ved stikprøvekontroller.

Virksomheder, der forsyner økologiske landmænd med foder, gødning, frø/udsæd m.v., er også økologisk autoriserede af Landbrugsstyrelsen og bliver kontrolleret.

Indberetning i fællesskemaet

Alle økologiske jordbrugsbedrifter skal hvert

år indberette økologioplysninger i fællesskemaet. Du skal lave den årlige indberetning i fællesskemaet, også selvom du ikke har marker eller skal søge om tilskud. Sker der væsentlige ændringer i din produktion, skal du huske at indberette dem løbende, så oplysningerne altid er opdateret.

Husk at føre logbog

For at sikre fuld sporbarhed, skal du desuden løbende dokumentere din bedrifts aktiviteter ved at føre et regnskab over alle ind- og udgående produkter. Det gælder også, selvom der ikke sker betaling for produktet. Det skal til enhver tid være muligt for Landbrugsstyrelsen at kontrollere regnskabet.

Bæredygtighed, miljøhensyn og god dyrevelfærd

KOM GODT I GANG MED ØKOLOGISK SLAGTEKYLLINGEPRODUKTION

TOMMEFINGERREGLER

Det første skridt er at lave en langsigtet plan, der tager højde for:

- Stalden og inventar klargøres grundigt inden kyllingerne ankommer
- Tildel ekstra foder på papir i de første 5 dage. Registrer dødsårsager og forbrug af vand og foder
- Tilse kyllingerne mindst to gange om dagen. Drikkenipler, temperatur og luftfugtighed tilpasses kyllingernes vækst, vandspild minimeres. Strøelsen skal holdes tør. Reparer fugtige pletter med ekstra strøelse, der er lagt klar i huset
- Følg kyllingernes vækst via enkeltdyrsvejning. Anvend fortyndingsfoder/hel hvede, så kyllingerne ikke bliver for store inden slagtning. Undgå fjerpilning anvend mineraltilskudssten. Hold øje med gødningsklatter – er kyllingernes fordøjelse OK?
- Når kyllingernes fjerdragt tillader det, skal de have adgang til udearealet
- Hold en høj biosikkerhed – dvs. aktiv forebyggelse mod smitte. Smitte kan sidde på hænder, tøj, fodtøj, redskaber, strøelse og foder op på den måde komme ind til kyllingerne, hvis der ikke tages de nødvendige forholdsregler.

For at lykkes med en bæredygtig produktion af økologiske kyllinger, er det afgørende at landmanden optimerer alle forhold lige fra klargøring af stald, fodring, udearealer, hygiejne, dyrevelfærd og slagte kvalitet.

FODERLEVERING

Ved foderlevering er det vigtigt at kontrollere følgende:

- Foderets lugt
- Udseende
- Struktur
- Er der en lækkeprøve med ved foderlevering?
- Udtag egen foderprøve af det leverede foder

YDERLIGERE INFO:

Kontakt Jette Søholm Petersen, jtp@seges.dk.

UDEAREALET

Vigtigste punkter for et godt udeareal er:

- Beplantning tæt på kyllingehuset
- Varieret plantevalg
- Veldrænet område foran udgangen
- Et godt rævesikret hegn.

Her er et forholdsvis nyetableret udeareal, hvor man har valgt at plante korridorer/rækker af popler. I korridorerne mellem poplerne er der mulighed for at bundvegetationen kan etablere sig. Denne indretning giver en god variation, hvor træerne giver skygge, læ og skjul, og hvor bundvegetationen tjener som kamuflage og fourageringsemner.

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug

REGLER FOR ØKOLOGISK SLAGTEKYLLINGEPRODUKTION

HOVEDREGLERNE FOR ØKOLOGISK PRODUKTION AF SLAGTEKYLLINGER ER:

- Langsomt voksende kyllinger
- Adgang til attraktive udearealer med beplantning
- Adgang til økologisk grovfoder fra 3-dages alderen
- Ingen genmodificerede input – undtagen medicin

VÆKST OG SLAGTEALDER

Kyllinger skal være økologiske eller under 3 dage gamle ved indsættelse i det økologiske system. Hvis der indsættes ikke-økologiske kyllinger af langsomt voksende race, skal de være min. 70 dage inden slagtning. Dyr af ikke langsomt voksende race skal være min. 81 dage inden slagtning. Den daglige tilvækst for langsomt voksende kyllinger må maksimalt være 38 g / dag som gns. over tre på hinanden følgende hold.

FODER

- 20 pct. af foderet skal være fra egen bedrift eller fra DK
- Indtil den 31. december 2021 må der anvendes 5 pct. konventionelt proteinfoder
- Fiskemel må indgå i foderet. Vær dog opmærksom på, at slagterierne ikke tillader fiskemel i voksefoder
- Foderet må kun indeholde mineralske fodermidler og fodertilsætningsstoffer, som fremgår af bilag 6 i Vejledning om økologisk jordbrugsproduktion.

STALDE

- Der skal være vinduer og tilstrækkeligt med dagslys i stalden (20 lux i 80 pct. af staldens nettoareal)
- Mindst 1/3 af staldens gulvareal skal kunne anvendes som støvbadningsareal. Det skal være dækket af tør og porøs strøelse af sand, jord, halm eller lign.
- Ind- og udgangshuller, der tilsammen er mindst 4 m lange pr. 100 m² staldareal
- Der skal være en natlig hvileperiode uden kunstigt lys på minimum 8 timer.

UDEAREALER

- Udearealer til fjerkræ skal have været under omlægning til økologi i mindst 12 måneder.
- Hver kylling skal have et udeareal på mindst 4 m²
- 25 pct. af udearealet skal være dækket af træer, buske eller bundvegetation.

FLOKSTØRRELSE OG AREALKRAV

Kyllingestalde må max. være 1.600 m² pr. hus. Tabellen herunder viser arealkrav, max. flokstørrelse, min. udeareal til slagtekyllinger i faste og mobile huse:

	NETTOAREAL	FLOKSTØRRELSE	MIN. UDEAREAL
FASTE HUSE	10 dyr/m ² dog højst 21 kg levendevægt/m ²	4.800	4 m ²
MOBILE HUSE (under 150 m ² , og som flyttes mellem hvert hold)	16 dyr/m ² dog højst 30 kg levendevægt/m ²	4.800	4 m ²

Dokumentation og kontrol er en vigtig del af at sikre troværdigheden i den økologiske produktion. For økologisk produktion af slagtekyllinger betyder det, at en række forhold skal registreres, indberettes eller fremvises, når økologikontrollen kommer.

HUSK AT

- Du (eller en medarbejder) skal have gennemført et lovpligtigt kursus om slagtekyllinger inden etablering
- Husdyrholdet skal være registreret/opdateret i CHR. Se landbrugsindberetning.dk
- Du skal indsende oplysninger om bedriften hvert år i fællesskemaet – i 2021 senest den 16. april.

VELFÆRDSKONTROL

- Max 1,2% døde pr. måned
- Ingen fjerpilning
- Max. 25 ppm ammoniak i stalden.

MEDICIN- OG HUSDYRLOGBOG

- Alle behandlinger og indgreb i flokken skal føres i en husdyr-/medicinlogbog
- Vaccinationsplaner fra dyrlægen skal opbevares
- Registrering af tilgang, afgang og døde dyr for hver flok skal fremgå af logbogen
- Adgang til udeareal, foldskifte og tomgangsperiode skal fremgå af logbogen.

KOM GODT I GANG MED ØKOLOGISK SVINEPRODUKTION

TOMMELFINGERREGLER VED SOHOLD

Det første skridt er at lave en langsigtet plan, der tager højde for:

- Afsæt tid til research og rådgivning
- Accepter at tiden fra idé til levering af det første økologiske produkt er lang
- Gå gerne i praktik
- Etabler folde på let og veldrænet jord

TOMMELFINGERREGLER VED SLAGTEGRISE

Det første skridt er at lave en langsigtet plan, der tager højde for:

- Overvej flokstørrelse
- Overvej halmforbrug i forhold til staldsystem
- Etabler rigeligt med syge- og aflastningsstier

GROVFODER

Et af de punkter, hvor den økologiske produktion adskiller sig er reglen om, at alle dyr skal have grovfoder.

Udover at det er en regel, kan grisene have meget gavn af grovfoder. Det er godt for maven og optager en del af grisenes tid og opmærksomhed. Drægtige søer kan optage mest grovfoder, så der spares andet foder. Grovfoder til grise kan være en brik i at imødegå halebid.

FRAVÆNNINGSDIARRÉ

Trods høj fravænningsalder, et stort foderoptag inden fravænnning og masser af plads så kan økologiske grise få fravænningsdiarré. For at imødegå det er det vigtigt, at både soens og grisenes vaccinationsprogrammer jævnlige ajourføres. Oftest er det en fordel at tildele samme foderblanding efter fravænnning som i dieperioden, men for nogle kan løsningen også være at tildele en skåneblanding efter fravænnning.

DYREVELFÆRD

Den økologiske produktion skal kunne præstere et højt niveau af dyrevelfærd. Det kræver både viden og mandskab. Vær især opmærksom på følgende; et tørt og trækfrit leje, tørre arealer, rigelig strøelse, nem adgang til foder og vand og rettidig behandling herunder brug af sygestier.

PRAKTIK HOS ERFAREN ØKOLOG

Økologisk griseproduktion er meget forskellig fra konventionel produktion. Det er derfor helt naturligt, at der er behov for at lære. Ved at tage et praktikophold hos en erfaren økologisk griseproducent, kan der spares mange dyre lærepenge.

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug

REGLER FOR ØKOLOGISK SVINEPRODUKTION

HOVEDREGLERNE FOR ØKOLOGISK SVINEPRODUKTION ER:

- Adgang til rigelig strøelse og masser af plads, rodemateriale og fri bevægelighed, når de er i stalden
- Adgang til udendørsarealer
- Adgang til økologisk grovfoder
- Smågrise fravænnenes tidligst efter 7 uger hos soen
- Ingen genmodificerede input – undtagen medicin.

ADGANG TIL DET FRI

Dyrene skal have adgang til det fri. Fra 15. april til 1. november skal alle avlsdyr (også orner) have adgang til afgræsning. Græsningsarealer skal have været under omlægning til økologi i mindst 12 mdr. inden grisene lukkes ud. Er avlsdyrene opstaldet i en periode, skal de have adgang til et (støbt) udendørs areal. Holdes slagtesvin på stald, skal de have en udendørs løbegård.

SØLEHULLER

Grise kan ikke svede. Når temperaturen er over 15° C, skal alle søer derfor have adgang til sølehel for at kunne komme af med varmen. Det er dog vigtigt, at du er opmærksom på søernes behov, og får lavet sølehuller, når søerne viser, at de har brug for det, selvom temperaturen er lavere. Alle grise skal have adgang til sølebad eller overbrusning i sommerperioden.

FODER

- 20 pct. af foderet skal være fra egen bedrift eller fra DK
- Indtil den 31. december 2021 må der anvendes 5 pct. konventionelt proteinfoder
- Fiskemel må indgå i foderet
- Foderet må kun indeholde mineralske fodermidler og fodertilsætningsstoffer, som fremgår af bilag 6 i Vejledning om økologisk jordbrugsproduktion.

AREALKRAV PÅ FRILAND

Maksimal dyretæthed på friland er 2,8 DE pr. ha, når der er svinehold på arealet i højst 12 måneder i træk, og der herefter dyrkes en kvælstofforbrugende afgrøde i mindst 12 måneder, inden der igen er svinehold på samme areal.

AREALKRAV I SLAGTESVINESTALDE (UDDRAG)

	INDENDØRS AREAL M ² /DYR	UDENDØRS AREAL/LØBEGÅRD M ² /DYR
SMÅGRISE/UNGSVIN INDTIL 50 KG	0,8	0,6
SLAGTESVIN INDTIL 85 KG	1,1	0,8
SLAGTESVIN INDTIL 110 KG	1,3	1,0

Dokumentation og kontrol er en vigtig del af at sikre troværdigheden i den økologiske produktion. For økologisk svineproduktion betyder det, at en række forhold skal registreres, indberettes eller fremvises, når økologikontrollen kommer.

HUSK AT

- Husdyrholdet skal være registreret/opdateret i CHR. Se landbrugsindberetning.dk
- Du skal indsende oplysninger om bedriften hvert år i fællesskemaet – i 2021 senest den 16. april.

MEDICIN- OG HUSDYRLOGBOG

- Alle behandlinger og indgreb i flokken skal føres i en husdyr-/medicinlogbog
- Vaccinationsplaner fra dyrlægen skal opbevares
- Registrering af til- og afgang af dyr skal fremgå af logbogen.

RELEVANTE HENVISNINGER

(indsæt QR-kode)

KOM GODT I GANG MED ØKOLOGISK PLANTEPRODUKTION

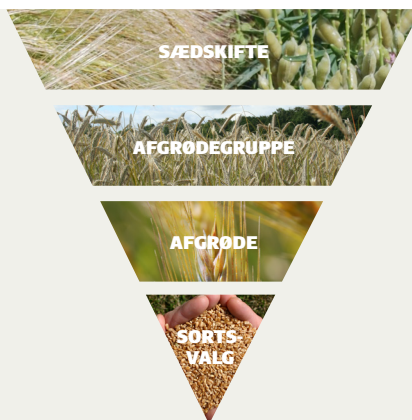

TOMMELFINGERREGLER

Det første skridt er at lave en langsigtet plan, der tager højde for:

- Et robust sædskifte
- Ukrudtsbekæmpelse
- Næringsstofforsyning
- Opbygning af jordfrugtbarhed
- Evt. samarbejde (køb af halm og gødning, afsætning af kløvergræs)

FOR OPTIMAL ØKOLOGISK PLANTEAVL, SKAL VALGENE TRÆFFES I DEN RIGTIGE RÆKKEFØLGE

ET ROBUST SÆDSKIFTE

Med den overordnede plan på plads, er der en naturlig beslutningsproces, der gennemløbes, når næste års markplan skal besluttes. Det er vigtigt at planen er fleksibel og altid rummer mange elementer; en- og flerårige, vintervårsæd, bredbladede og bælglplanter.

AFGRØDER, DER KLARER SIG GODT I ØKOLOGIEN

- Græs og kløvergræs
- Vårbyg
- Havre
- Vinterrug
- Vinterhvede
- Hestebønne

Afgrøder med høje potentialer er ofte mere udfordrende at dyrke – det kræver knowhow.

RODUKRUDT

Økologisk planteavl uden fokus på rodukrudt holder ikke i længden.

- Kend markens bestand af rodukrudt
- Hold løbende ukrudtet nede både mekanisk, med konkurrencetærke afgrøder og efterafgrøder
- Brug slætafgrøder, fx kløvergræs og lucerne
- Prioriter i sædskiftet, at der er vinduer til bekæmpelse af rodukrudt
- Lav bekæmpelse på det rigtige sted i sædskiftet (lav N-status), og gør det helt færdigt.

PAS GODT PÅ DIN JORD

Økologisk produktion skal bevare og forbedre jordens frugtbarhed.

- Tag jordprøver
- Brug efterafgrøder til at forbedre jordstrukturen
- Begræns jordbearbejdning, hvis det er muligt.

KVÆLSTOFFORSYNING

- Efterafgrøder der opsamler overskydende kvælstof
- Kvælstoffikserende afgrøder som kløvergræs, hestebønner m.v.
- Indgå aftaler om kløvergræs til husdyrproducenter og aftaler om gødning.

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug

REGLER FOR ØKOLOGISK PLANTEPRODUKTION

HOVEDREGLERNE FOR ØKOLOGISK PLANTEPRODUKTION ER:

- Ingen kunstgødning
- Ingen kemiske sprøjte- og bejdsemidler
- Ingen genmodificerede planter eller andre input, som er fremstillet vha. gmo.

SÅSÆD OG PLANTEMATERIALE

- Der skal bruges økologisk fremavlet udsæd af passende sorter. Hvis der ikke kan fremskaffes økologisk udsæd, kan der bruges konventionelt ubejdet udsæd. Se den økologiske frødatabase OrganicXseeds.dk
- Der må ikke være parallelavl. Det vil sige, at der ikke må dyrkes samme planteart på en økologisk mark/enhed og på en ikke-økologisk mark/enhed. Hvis alle marker er påbegyndt omlægning, er der ikke risiko for parallelavl. Slæt ifm. permanente græsmarker giver særlige problemer.

GØDNING OG PLANTEBESKYTTELSE

- Gødningsbetingelserne fra økologisk arealtilskud (65/107 kg udnyttet N) gælder for hele bedriftens harmoniareal, uanset om markerne drives økologisk eller ej
- Der må maks. bruges gødning, der svarer til 170 kg total N/ha
- De tilladte organiske og mineralske gødningstyper og betingelser for anvendelse fremgår af bilag 1 i Vejledning om Økologisk jordbrugsproduktion
- De tilladte plantebeskyttelsesmidler, mikrobiologiske midler og basisstoffer fremgår af bilag 2 i Vejledning om Økologisk jordbrugsproduktion.

SKEL OG ADSKILLELSE AF PRODUKTER

Der skal være tydelige fysiske skel mellem økologiske og ikke-økologiske arealer, så der ikke kan ske sammenblanding eller forurening af afgrøder. Maskiner og udstyr, der bliver brugt til ikke-økologiske afgrøder, skal rengøres inden brug i en økologisk afgrøde. Der skal redegøres for relevante rengøringsprocedurer ved kontrol.

OMLÆGNING OG AFGRØDESTATUS

Anmeldelse af omlægning af nye arealer kan ske året rundt og på alle datoer, men tidligst påbegyndes når Landbrugsstyrelsen har modtaget anmeldelsen. I tabellen ser du hvornår forskellige produkter kan sælges som økologiske.

AFGRØDETYPER	OMLÆGNINGS-AFGRØDE	ØKOLOGISK AFGRØDE
Etårige afgrøder (korn, majs, roer, grøntsager m.m.)	Afgrøden er sået efter påbegyndt omlægning, og afgrøden høstes mindst 12 måneder, efter jorden er påbegyndt omlægning.	Afgrøden er sået mindst 24 måneder, efter jorden er påbegyndt omlægning.
Græs/permanent græs (inkl. kløvergræs, frøgræs, kløverfrø, lucerne)	Afgrøden høstes mindst 12 måneder, efter jorden er påbegyndt omlægning.	Afgrøden høstes mindst 24 måneder, efter jorden er påbegyndt omlægning.
Flerårige afgrøder (frugt og bær, pyntegrønt)		Afgrøden høstes mindst 36 måneder, efter jorden er påbegyndt omlægning.

Dokumentation og kontrol er en vigtig del af at sikre troværdigheden i den økologiske produktion. For økologisk planteproduktion betyder det, at en række forhold skal registreres, indberettes eller fremvises, når økologikontrollen kommer besøg.

ÅRLIGE INDBERETNINGER

- Fællesskemaet udfyldes og indsendes senest den 16. april
- Gødningsregnskabet
- Sprøjtejournal - Hvis ingen tilladte plantebeskyttelsesmidler anvendes, kan det krydses af i fællesskemaet.

REGNSKAB OG BILAG

- Ingredienser i produkter der indkøbes og anvendes, skal fremgå af et bilag for indkøb af husdyrgødning (skema B1)
- Produktnavn og den økologiske status skal fremgå for alt hvad der sælges eller forlader bedriften.

PLANTELOGBOG

Gødning, høstudbytte og plantebeskyttelsesmidler skal registreres i en logbog for hver enkelt mark.

- For gødning skal dato for udbringning, gødningstype, status og mængde (tons) fremgå
- For plantebeskyttelsesmidler skrives dato, navn, metode og årsag til anvendelsen
- Ved høst oplyses afgrøde, høstmåned, en skønnet mængde og økologisk status. F.eks. skal hvert slæt græs registreres med et skønnet udbytte.

KOM GODT I GANG MED ØKOLOGISK MÆLKEPRODUKTION

TOMMEFINGERREGLER

Det første skridt er at lave en langsigtet plan, der tager højde for:

- Robust foderproduktion og fodring
- Strategi for afgræsning
- Sunde og robuste dyr
- Parasitforebyggelse hos kalve.

FODER OG FODERPRODUKTION

- Økologisk mælkeproduktion skal have fokus på nærproduceret foder af høj kvalitet
- En langsigtet strategi for foderforsyningen gør bedriften robust overfor udsving i udbytter
- Kløvergræs til afgræsning og ensilering er grundstammen i en økologisk foderration
Og det indebærer klare mål for kvaliteten af dit kløvergræs
- Foderplaner skal være afstemt med næringsstoffer, så du undgår fodringsrelaterede problemer.

STRATEGI FOR AFGRÆSNING

Afgræsning er et billigt foder, men kræver fokus. Planlægning, styring og tæt opfølgning er med til at sikre en vellykket afgræsning

- Planlæg din afgræsningssæson
- Brug 'afgræsningsprognosen' til at estimere den forventede græsvækst og foderværdi
- Besøg dine græsmarker ofte for at have føling med hvilken mark køerne skal videre til
- Anvend 'afgræsningsmasteren' og lav løbende foderkontroller som opfølgning på afgræsningen.

SUNDE OG ROBUSTE DYR

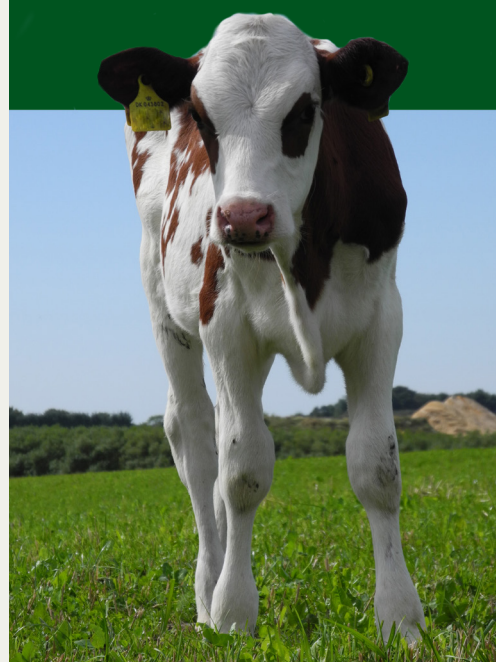
Sunde dyr med høj velfærd er en kerneværdi i økologisk mælkeproduktion. Det indebærer fokus på:

- Forebyggelse af sygdomme gennem høj komfort, hygiejne og optimal staldindretning
- Forbruget af antibiotika bør styres gennem en tæt dialog med dyrlæge om behandlingsstrategier
- Yverinfektioner og halthed hos køerne kræver faste rutiner til forebyggelse
- Hos kalvene er diarré, lungebetændelse og løbe-tarmparasitter de hyppigste problemområder
- Krydsning eller brug af indekser, der sikrer genetisk robuste dyr, er oplagte virkemidler i avlen.

PARASITFOREBYGGELSE HOS KALVE PÅ GRÆS

Små kalve på græs kræver opmærksomhed for at sikre god trivsel og for at undgå sygdomme

- Udbind kalvene en 'ren' mark, der ikke har været afgræsset året før eller ikke har fået kvæggødning
- Skift til en ny ren mark omkring d. 15. juli for at undgå parasitter
- Suppleringsfoder er nødvendigt for at sikre kalvene nok energi. Suppler typisk med 1-1,5 kg tørstof i korn eller kraftfoder eller giv fri adgang til et fuldfoder
- Giv kalvene adgang til stald eller overdække med et tørt og velstrøet hvileareal.

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug

REGLER FOR ØKOLOGISK MÆLKEPRODUKTION

HOVEDREGLERNE FOR ØKOLOGISK MÆLKEPRODUKTION ER:

- Adgang til afgræsning fra 15. april til 1. november
- Høj andel grovfoder
- Kalve skal have mælk i mindst 3 mdr.
- Ingen kalve i enkeltboks efter 1. leveuge
- Ingen genmodificerede input – undtagen medicin

FODER, GROVFODER OG TILSÆTNINGSSTOFFER

En økologisk foderration kan sammensættes af økologiske- eller omlægningsafgrøder – og der er vigtigt at have overblik over overgrødernes – og afgræsningsarealernes økologiske status. Mindst 60 % skal være grovfoder (50 % de første 3 mdr. af laktationen). Derudover må foderrationen indeholde mineralske fodermidler og fodertilægsstoffer som fremgår af bilag 6 i Vejledning om økologisk jordbrugsproduktion. F.eks. er naturlige syrer som propionsyre og myresyre m.fl. tilladt til ensilering og konservering af foder.

KALVE

Efter fødslen skal ko og kalv gå uforstyrret sammen i minimum et døgn. Derefter kan kalve opstaldes i enkeltboks i den første leveuge og senere end det mindst 2 og 2 sammen. Økologiske kalve skal til enhver tid have adgang til en narresut – hvis de ikke går sammen med moren/ammetante.

Kalven skal have mælk i 3 mdr. og adgang til drikkevand og grovfoder fra fødslen.

Brancheanbefalingerne indeholder forbud mod eksport af kalve under 3 mdr. gamle og forbud mod systematisk aflivning af kalve.

AFGRÆSNING OG AFGRÆSNINGSAREALER

Fra den 15. april til den 1. november skal alle dyr have adgang til afgræsning, når vejrforholdene og hensyn til jordbunden og dyrene tillader det. Dyrene skal være på afgræsningsarealet mindst 6 lyse timer dagligt og have mulighed for at æde frisk græs. For lakterende køer vil afgræsningsarealet normalt være stort nok, hvis der er mindst 0,1 til 0,2 ha pr. dyr, afhængigt af græssets vækst og kvalitet.

Goldkøer kan evt. afgræsse mindre arealer. Kvier skal gå på græsarealer, der gennem sommerperioden tilpasses deres foderbehov. Småkalve kan opstaldes indendørs, indtil de er 4 måneder gamle. Kalve i alderen 4 - 6 måneder skal have adgang til afgræsning i perioden 1. maj til 1. september, når vejrforholdene tillader det.

MEDICIN OG BEHANDLING

Det er ikke tilladt at opbevare eller bruge veterinær medicin til andre dyr end dem, dyrlægen har anført på emballagen. Eventuelle medicinrester skal fjernes fra bedriften. Mere end tre behandlinger med veterinære lægemidler inden for 12 måneder medfører, at dyret skal omlægges på ny. Vaccination, bedøvelse, behandling mod parasitter, fluer og intern patteforsegling regnes ikke med i de tre behandlinger.

Ikke-receptpligtige produkter som f.eks. elektrolytter og calciumpræparater må kun bruges, hvis de overholder reglerne til økologisk fodring.

Brancheanbefalingerne for kvæg indeholder en række supplerende regler om brug af antibiotika og forbud mod at landmanden selv efterbehandler dyr over 6 mdr. gamle.

Dokumentation og kontrol er en vigtig del af at sikre troværdigheden i den økologiske produktion. For økologisk mælkeproduktion betyder det, at en række forhold skal registreres, indberettes eller fremvises, når økologikontrollen kommer.

HUSK AT

- Husdyrholdet skal være registreret/opdateret i CHR. Se landbrugsindberetning.dk
- Du skal indsende oplysninger om bedriften hvert år i fællesskemaet – i 2021 senest den 16. april.

MEDICIN- OG HUSDYRLOGBØG

- Alle behandlinger og indgreb, samt evt. genomlægningsdatoer skal noteres
- Dobbelt tilbageholdelsestid ved medicinsk behandling skal fremgå
- Besætningslisten (fra CHR) og foderplaner indgår i den samlede husdyrlogbog
- Alle ud- og indbindingsdatoer for alle dyr noteres, inkl. evt. græsningsaftaler
- Enkeltdyr, der holdes på stald i græsnings-sæsonen i mere end 7 dage, noteres i logbogen med årsag.

RELEVANTE HENVISNINGER

(indsæt QR-kode)

KOM GODT I GANG MED ØKOLOGISK ÆGPRODUKTION

TOMMELFINGERREGLER

Det første skridt er at lave en langsigtet plan, der tager højde for:

- Managementplaner for foder, lys, vaccinationer og hygiejne
- Koordiner managementplanen med hønneleverandør
- Kontrol af dyrevelfærd
- Adgang til attraktivt udeareal
- Hold en høj hygiejne og biosikkerhed – dvs. aktiv forebyggelse mod smitte. Smitte kan sidde på hænder, tøj, fodtøj, redskaber, strøelse og foder op på den måde komme ind til hønerne, hvis der ikke tages de nødvendige forholdsregler.

LYS

Lys er meget vigtigt for æglæggende høner. Både daglængde og lysintensitet påvirker æglægningen. Når nye hønner sættes ind, øges daglængden med kunstigt lys efter et nøje fastlagt program med 1 time pr. uge, typisk fra 10 timer pr. dag til 15 timer pr. dag. I læggeperioden må daglængden aldrig forkortes. Lysstyrken tilpasses så hønerne tydeligt kan se hinanden og orientere sig i stalden. Lysprogrammet i opdrætsperioden skal være tilpasset forholdene i æglægningsperioden.

FODER

Foderet skal dække hønernes behov for næringsstoffer til vedligehold, ægproduktion og tilvækst. I starten af læggeperioden er hønens næringsstofbehov særlig højt fordi hønerne både tager på i vægt, udvikler æglægningsorganer og lægger æg. Samtidig er den unge hønens ædekapacitet forholdsvis lav i den periode. Derfor skal foderets næringsstofindhold være meget højt i starten, men kan gradvist sænkes efterhånden som hønerne bliver ældre. Foderet i opdrætsperioden skal være tilpasset forholdene i æglægningsperioden. Økologiske høner skal have grovfoder. Det er vigtigt at være konsekvent omkring grovfoderet, "altid samme slags, samme mængde, samme tidspunkt, samme sted, hver dag".

VACCINATION

Vaccination er et vigtigt led i opretholdelsen af hønernes sundhed. De fleste vaccinationer sker i opdrætsperioden (0 – 17 ugers alder), men efterhånden revaccineres der også i æglægningsperioden. Det er vigtigt, at det er de rigtige sygdomme der vaccineres imod og at vaccinationerne foretages rigtigt. Lav en vaccinationsplan i samarbejde med din dyrlæge. Vaccinationerne giver en vis immunitet mod sygdomskim, men beskytter ikke 100 %, og desuden er der stadig sygdomskim der ikke vaccineres mod i Danmark, f.eks. Fugleinfluenza og Salmonella. Lav derfor en plan for, hvordan du kan beskytte dine høner mod udefra kommende smittekim.

DEN DAGLIGE PASNING – ENS OG KONSEKVENT

I ægproduktion er det afgørende vigtigt, at der ikke sker utilsigtede afbrydelser/ændringer i den daglige foder- og vandforsyning. Lyset, herunder især daglængden, er også særdeles vigtig. Eksempelvis vil en dag uden foder og/eller vand slå hønerne ud af lægning i 3 – 4 uger.

- Løbende tilsyn med det tekniske anlæg, foder og vandforsyning er derfor den vigtigste opgave. Der må aldrig mangle foder, vand, lys og frisk luft hos hønerne
- Tilsyn med hønerne er også vigtig, læg mærke til dyrenes adfærd, er der tegn på stress eller sygdom
- Indsamling af æg, herunder gulvæg og æg fra rederne er den arbejdsopgave der tager mest tid
- Hold redemåtter og ægbånd rene, så æggene er rene når de kommer ud af stalden
- Registrer daglig antal æg, foderforbrug, døde høner og noter hvis der sker særlige hændelser.

UDEAREALET

Vigtigste punkter for et godt udeareal er:

- Beplantning tæt på hønsehuset
- Varieret plantevalg med træer buske og bundvegetation
- Veldrænet område foran udgangen
- Et godt rævesikret hegn.

YDERLIGERE INFO:

Kontakt Niels Finn Johansen, nfj@seges.dk.

REGLER FOR ØKOLOGISK ÆGPRODUKTION

HOVEDREGLERNE FOR ØKOLOGISK ÆGPRODUKTION ER:

- Adgang til attraktive udearealer med beplantning
- Daglig adgang til økologisk grovfoder
- Ingen genmodificerede input – undtagen medicin
- Kyllinger til økologisk ægproduktion skal være under 3 dage gamle ved indsættelse i det økologiske system.
- Næbtrimning er ikke tilladt
- Stalde til høns og levekyllinger må højst have tre etager inkl. gulvareal.

FODER

- 20 pct. af foderet skal være fra egen bedrift eller fra DK
- Indtil den 31. december 2021 må der anvendes 5 pct. konventionelt proteinfoder
- Fiskemel må indgå i foderet
- Foderet må kun indeholde mineralske fodermidler og fodertilsætningsstoffer, som fremgår af bilag 6 i Vejledning om økologisk jordbrugsproduktion
- Kyllinger skal fra 3 dages alderen tildeles grovfoder, så de er beskæftiget i dagtimerne.

STALDE

- Der skal være vinduer og tilstrækkeligt med dagslys i stalden
- Mindst 1/3 af staldens gulvareal skal kunne anvendes som skrabe- og støvbadningsareal.
- Høns og levekyllinger skal have siddepinde til alle dyr (18 cm pr. dyr)
- Stalden skal have mindst 4 m ind- og udgangshuller per 100 m² nettoareal. Mellem inderstald og en veranda skal der være mindst 1,5 m ind- og udgangshuller per 100 m² nettoareal
- Verandaen kan regnes med til nettoarealet, hvis fjerkræet har fri adgang hele døgnet.

UDEAREALER

- Udearealer til fjerkræ skal have været under omlægning til økologi i mindst 12 måneder
- 70 pct. af udearealet skal være dækket af træer, buske eller bundvegetation
- Tomgangsperioden mellem to hold skal være på mindst to uger.

FLOKSTØRRELSE OG AREALKRAV

Tabellen herunder viser arealkrav, max. flokstørrelse, min. udeareal til høner og levekyllinger.

	NETTOAREAL	FLOKSTØRRELSE	MIN. UDEAREAL
LÆGGE- /AVLSHØNER	6 dyr/m ²	3.000	4 m ²
LEVEKYLLINGER	15 dyr/m ² dog højst 21 kg levende vægt/m ²	4.800	1 m ²

Dokumentation og kontrol er en vigtig del af at sikre troværdigheden i den økologiske produktion. For økologisk ægproduktion betyder det, at en række forhold skal registreres, indberettes eller fremvises, når økologikontrollen kommer.

HUSK AT

- Husdyrholdet skal være registreret/opdateret i CHR. Se: landbrugsindberetning.dk
- Du skal indsende oplysninger om bedriften hvert år i fællesskemaet - i 2021 senest den 16. april

DYREVELFÆRD

I den økologiske ægproduktion bliver der stillet særlige krav til dyrevelfærden

- Dødeligheden må ikke overstige 1,2 % pr. md.
- Der er regler for andelen af pillede høner
- Kannibalisme må ikke forekomme
- Der må max. være 25 ppm ammoniak i stalden.

MEDICIN- OG HUSDYRLOGBOG

- Alle behandlinger og indgreb i flokken skal føres i en husdyr-/medicinlogbog
- Vaccinationsplaner fra dyrlægen skal opbevares
- Registrering af tilgang, afgang og døde dyr for hver flok skal fremgå af logbogen
- Adgang til udeareal, foldskifte og tomgangsperiode skal fremgå af logbogen.

